

*Apare Marția. Joi și Sâmbătă*

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori  
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.  
pentru fie-care publicare.

Chemarea sc lei educative este a da  
elevilor acea cultură generală, care se-i pună  
 n stare a lua parte la via a spirituală a so-  
ciet  ii, în mijlocul căreia vor avea să tr -  
ieasc ,  i a- i alege locul, în care se p t  lu-  
era după puteri, at t pentru binele propriu,  
c t  i pentru binele societății. P rin ii cer,  
ca sc la educativă să pregătească pe copii lor  
pentru a fi buni  i ferici i,  r societatea pre-  
tinde să i se crească membri, cari să fie p -  
tru ni de con ien a comunit  ii de interese,  
cari să se sim a ca membri ai unui întreg,  
ai societății,  i să lucre ca atari spre reali-  
sarea scopurilor acesteia. Statul  r  i pretinde  
să i se crească cet  eni con cii de datorin ele  
ce le au c tr  patrie, cet  eni, cari să cu-  
n sc  organisarea statului, cari să fie p -  
tru ni de iubire fa   de patria, care le ofere  
scut, le asigură via a  i bunurile  i-i apără  
de atacuri streine; cet  eni, cari să fie gata  
a- i jertfi  i ei ce au mai bun — până  i

niri și după părerea sa trebuie ca românii, nemulțămitori cari mănâncă pită magiară și gustă aier magiar să li se ia totul. Statul cu puterea sa uriașă se introduce o administrație strictă de stat, se ia toate școlile din mâinile confesiunilor, se creează seminarii ca însuși să crească preoți și învățători „patriotici”, — cu un cuvânt se ia totul din mâinile românilor ca să și poată impune crescerea și cultura magiară.

Guvernamentalul „Pesti Hirap” scrie între altele:

Ungaria ori va fi și rămâne stat unitar național, ori încetează a fi stat. Statul federalistic de naționalități esclude caracterul național de stat magiar, fără de care acest stat nu există.

Cine ar lua statului stăntului Stefan caracterul național magiar, ar omori sufletul acestui stat. Stat magiaro-român-slovac-sârbocroat pe malurile alor patru fluvii este o imposibilitate gramaticală și morală...

Ungaria numai așa va corespunde chemării sale europene, dacă rămâne stat unitar național. Numai așa poate fi în răsărit cetate tare nu numai a monarhiei, ci și a Europei...

Ungaria nici odată nu poate să recunoască caracterul național al românilor.

Ardélului nici odată nu-i va putea da nici autonomie română, nici altfel de autonomie federalistică.

Pe români nu-i poate recunoaște decât ca pe unguri, cari vorbesc românește.

\* \*

După cum anunță foile magiare, guvernul unguresc a pregătit un memorandum pe larg, referitoriu la curtea regală magiară și l'a asternut Maj. Sale. În memorandum se espune, că pe viitoriu, cât timp regele va petrece în Budapesta, agendele, care le-au provădit până acum oficiali de curte austriaci se le provădit numai oficiali magiari. S'a proiectat în memorandum și crearea unei garde regesci ungare separată, dar guvernul nu insistă de o camdată, ca ea să se și facă.

\* \*

Tecstul proiectului militar german care a fost primit cu o majoritate mică sună astfel:

Efectivul în timp de pace al armatei germane este fixat la 479,000 oameni pentru perioadă dela 1 Octombrie 1893 până la 31 Martiu 1899. Statele confederațiunei, având o administrațiune militară proprie, furnizează partea lor la acest efectiv în proporțiune cu populația lor. Voluntarii de un an nu intră în contul fixat pentru efectivul de pace. Locurile de sub ofițeri sunt fixate ca acele de ofițeri, de medici

vieta -- pe altarul patriei. Biserica cere să i se crească fii credincioși, pătrunși de iubire frățească unul față de altul, pătrunși de spiritul evanghelic, oameni religioși și morali. Era șola, care și ea e susținută de părinți, de societate, de biserică, de stat, trebuie să țină cont de cerințele, de pretensiunile acestora cu atât mai vârtos, că toate acestea cad în cadrul scopului prefapt școlei de pedagogie. Căci cultura generală cuprinde în sine după cum e știut, nu numai cultura spiritului, nu numai îmbogățirea acestuia cu cunoștințe, ci și cultura inimii, care culminează în caracterul religios-moral și care face pe adevăratul om.

Pentru realizarea scopului șola a luat în programul sau planul său de învățământ o serie de obiecte, având a contribui fie-care în felul său, conform unei ținte bineprecisate.

Intrebarea e acum: care obiect de învățământ intru cât și pe ce cale contribuie la realizarea scopului educațiunii? Scopul nostru fiind a arăta însemnătatea istoriei pentru educațiune, întrebarea de mai sus ni se va formula: „Contribue și istoria cu ceva la realizarea scopului educațiunii?” și dacă da: „Intru cât și în ce mod?” (Va urma.)

și de amplotiați de câtră bugetul imperiului.

Cu începere dela 1 Octombrie 1893 infanteria va fi formată din 528 batalioane și 173 semi-batalioane; cavaleria din 465 escadrone; artileria de campanie din 494 baterii; artileria pe jos din 27 batalioane; pionierii din 23 batalioane; trupele pentru calea ferată din 7 batalioane; trenul din 21 batalioane.

Dispozițiunile următoare relative la timpul serviciului, vor intra în vigoare pentru perioada dela 1 Octombrie 1893 până la 31 Martiu 1899.

În timpul duratei obligațiunii serviciului militar în armata activă, oameni din cavalerie și artilerie sunt ținuti a servi neîntrerupt în timpul celor dintâi trei ani, toate trupele celelalte în timpul celor dintâi doi ani. În cazul când ranfortul va deveni necesar, oameni cari ar avea dreptul să se întorcă la casele lor, vor putea fi reținuți din ordinul împăratului.

Se va putea refusa permisia de a emigra — în timpul primilor ani, când sunt trimiși la casele lor, chiar în timpul când nu sunt convocați la serviciul activ — oamenilor, cari au fost trimiși acasă după un serviciu activ de doi ani.

Oameni de cavalerie și artilerie cari au făcut trei ani din serviciul efectiv în armata activă, nu servesc de cât de trei ani în armata teritorială.

Toate dispozițiunile contrare acestui articol, în particular, dispozițiunile din § 6 al legii, care concernă obligațiunea serviciului militar, datând dela 11 Februarie 1888, încetează de a mai fi în vigoare.

Afară de aceste mai sunt încă multe articole mai mult sau mai puțin importante, cari vor face pe Germania să cheltuească sume considerabile.

\* \*

Comitetul partidului liberal din Serbia, s'a întrunit pentru a se sfătui asupra atitudinii ce va trebui să observe partidul în viitor. În ședința de azi s'a discutat svonul răspândit în privința arestării preventive a fostilor miniștri.

Deputații țărani din comisiunea de anchetă au cerut acesta în prima întrunire.

Arestul preventiv nu se poate decretă după lege de cât în cazul, când e temă de fuga acușătorilor. În cestiunea acesta miniștri nu pot fi bănuți căci singurul ministru ce se află preste graniță, Stoian Ribarac, s'a întors în țară înainte chiar de a i se înmăna actul de acușare.

Arestarea preventivă ar fi deci manifestația unei uri de partid, un act de o brutalitate nemai pomenită.

Dacă totuși s'ar hotări acesta, comitetul partidului liberal va depune o cauțiune de 5 milioane franci. Membrii avuți din partid s'au declarat gata a depune această sumă. Intre acestia se află și cel mai bogat om din Serbia, Krsmanovici.

\* \*

Pertractările economice între Rusia și Germania nu au reușit. Rusia a publicat tariful mactimal rusesc față de Germania; de aceea consiliul federațiunei germane s'a decis pentru războiul vamal. Acesta stare a fost provocată de partida, care dorește războiul, prin urmare ascunde pericula internațiionale. Situațiunea e serioasă și din cauza conflictului franco siamez și a manevrelor flotei ruso-franceze. Se accentuează posibilitatea, că cestiunea Siamului, se devină o criză internațională. Atențiune serioasă inspiră și concentrarea puterilor militare la frontiera italiană, adevă manevrarea flotei ruso-franceze în marea mediterană lângă Toulon.

### Programa școlilor din Brașov.

A XXIX-a programă a gimnasiului mare public român gr. or. din Brașov și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu gim-

nasiul pe anul scol. 1892/3 a apărut, publicată de direcțiunea școlilor medii. Ea cuprinde:

1. O lucrare ca continuare din anul trecut, despre „Ortografia latină în raportul ei cu șola”. de prof. N. Pilția.

2. Date școlare, de direcțiune: La gimnasiu au funcționat 10 profesori ordinari definitivi, 1 profesor provisor și unul suplent. Numărul orelor de propunere dela 18—22 pe săptămână.

La șola reală și comercială au funcționat 9 profesori ordinari definitivi și unul suplent, cari au propus dela 17—23 ore pe săptămână.

Profesori secundari au fost 4. Atât pentru gimnasiu cât și pentru școlele comerciale și reale s'a introdus în anul trecut ca studiu facultativ limba italiană.

Societatea de lectură a studenților a ținut în decursul anului 22 ședințe ordinare și una publică, în care s'au citit mai multe lucrări originale, traduceri, critice și s'au declamat poezii.

Societatea dispune cu finea anului curent de un capital de 998 fl. 58 cr. depeși la institutul de credit și de economii „Albina”.

Intratele societății s'au urcat în anul acesta la 199 fl. 20 cr., din cari s'au cheltuit pentru procurarea de cărți și alte trebuințe: 172 fl. 13 cr.

Biblioteca s'a sporit în decursul anului cu 145 volume (60 cumpărate, 85 dăruite), astfel că azi ea numără 1101 volume.

Stipendisti în școlele medii au fost 17.

În institutul Cristurian s'au întreținut cu toate trebuințele necesare 4 elevi din comerciale cu spese de 680 fl.

Fondul pentru ajutorarea elevilor săraci și bolnavi numără la încheierea anului 1273 fl. 59 cr.; 23 fl. 17 cr. s'au cheltuit pentru medicină.

Fondul „Bălașa St. Blebea” pentru premiarea școlariilor distinși în musică numără 262 fl. 34 cr.

Biblioteca școlilor medii, care conține de present 4840 opuri în 5787 tomuri și 1749 fasc., s'a înmulțit în decursul anului cu 625 de tomuri și 115 fasc. Dintre aceste sunt 113 tomuri cumpărate, ér restul s'a primit ca dar.

Pentru biblioteca școlariilor s'au cumpărat cărți în preț de 171 fl. 8 cr. Acestă bibliotecă a fost în decursul anului cercetată de 308 elevi, cari au împrumutat 2985 de opuri.

Cabinetul fizic al școlii posedă 203 aparate, în valoare de 1395 fl. 80 cr.

Cabinetul de istoria naturală s'a înmulțit în decursul acestui an scol. cu următoarele obiecte: 80 specii de plante de silvicultură cu fructele dela 30 specii; 100 specii de plante otrăvitoare; 50 specii de plante aromatice; 100 specii de insecte; trei preparate de papier-maché și anume: 1 stomac de rumegător, plumă și inima omului, și abdomenul dela apis mellifica. Acestea s'au procurat cu suma de 102 fl. v. a. Afară de aceea a primit cabinetul acesta, prin mijlocirea dlui Dr. Sterie Ciurcu din Viena, o frumoasă donațiune dela dl Dr. Gerstl din Paramaribo, anume o colecțiune de diferite animale din Guiana holandesă (America de sud) așezate în 25 borcane. În fine școlarul de cl. I com. Tarquiniu Russu a dăruit un fragment dintr'un dinte de elefant petrificat și găsit la București într'un strat nășipos.

Cabinetul chemic constă din 210 flacone cu diferite corpuri și reagenții. Aparatele diferite sunt cuprinse sub 70 de numeri. În anul acesta scol. s'au procurat mai multe chemicalii și aparate chimice în număr de 13.

Cabinetul merceologic și technologic cuprinde un număr mare de probe și mustre de mărfuri arangiate în două dulapuri mari.

La finea anului școlar 1891/2 școlele medii aveau cu totul 49 de

harte istorice și 123 harte geografice. În decursul anului scol. 1892/3 această colecțiune s'a sporit cu 3 harte geografice și 5 harte istorice, în preț de 64 fl. Prin urmare colecțiunea hartzelor la școlele noastre constă la finea anului scol. 1892/3 din 54 harte istorice și din 131 harte geografice.

Pe sêma cabinetului de lectură profesoral s'au abonat 8 foi și reviste, ér 7 foi au încurs gratuit.

Numărul școlariilor a fost la gimnasiu 281, șola reală 124, șola comercială 66, de toți 471.

La șola elementară capitală au funcționat 11 învățători și 1 învățetore. Numărul școlariilor a fost: 388 copii și 244 copile.

Numărul tuturor școlariilor a fost 1163, cu 110 școlari mai mulți ca în anul școlar 1891/2.

Anul scol. 1893—94 se începe cu 1-a Septembrie 1893 st. v. Părinții, cari doresc a da pe copiii lor la aceste școle, sunt poștiți a se prezenta cu fiii sau ficele lor în cancelaria direcțiunei în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. dela 9—12 ore p. m. pentru înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru prima oară la școlele noastre medii, vor produce testimoniu școlastic, de botez, de vaccinare (altoire) și revaccinare. În 31 August st. v. dela 8—12 ore a m. și dela 2—5 ore p. m. se vor ținé esamenale supletorii și de emendare. Cei-ce s'ar prezenta mai târziu au să petițiioneze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Didactrul, care se va depune numai decât la înmatriculare, este pentru gr. or. și gr. cat. de 7 fl. 30 cr. pentru gimn. inf și șola reală; — 11 fl. 50 cr. pentru gimn. sup. și șola comercială; éra pentru cei de alte confesiuni împătrit.

Cei ce se înmatriculează pentru prima dată la aceste școle platesc odată pentru totdeauna 2 fl. v. a. ca tacsă de primire.

De didactru se scutesc cei lipsiți de mijloce sub anumite condițiuni, cari se pot afla la direcțiune.

Toți școlarii pot fi supuși la esamenul de primire conform normativelor existente.

## Noutăți.

† **Ministrul de războiu Bauer.** Rămășițele pământesci ale decedatului ministru de războiu s'au petrecut cu totă pompa militară. Cortegiul a fost imponent. Maj. Sa monarhul în uniformă de mareșal a mers singur după carul mortuar. La distanță au urmat membrii casei domnitoare, miniștrii Kallay Taaffe, Wekerle, Fejérváry etc. Rămășițele defunctului au fost transportate la Lemberg. La veduva defunctului au sosit telegrame din toate părțile, unde bar. Bauer a fost cunoscut. La ministerul de războiu de asemenea au sosit o mulțime de adrese.

\* \*

**Statua revoluției franceze** se va așeza în Paris la Panteon. Lucrarea e deja terminată de sculptorul Falguière. Monumentul se va compune din trei statue mari simbolizând: libertatea, egalitatea și fraternitatea. La dreapta acestor figuri sunt reprezentate: legea și renumele; la stânga: un soldat cu spada în mână, în sfârșit pe trepte o femeie înghenun chiată cerând libertate.

\* \*

**Un nebun pe locomotivă.** În stațiunea Paggio dintre Padua și Bologna, fochistul se folosi de momentul când era singur, descopciă mașina și plecă în totă forța aburului spre Bologna.

La toate stațiunile s'a întrebuințat toate signalele pentru a face să se oprească mașina. Dar înzadar. Stația Bologna, avisată telegrafic, a reușit a conduce mașina ce sbura cu o iuțelă nebună, pe o linie neînțeleasă.

Locomotiva a sdrobit trei vagoane cari staționau pe aceea linie; fochistul a fost aruncat jos și rănit mortal. Este o mare fericire, că nu s'au întâmplat nenorociri mai mari. Locomotiva făcuse 37 kilometri în 36 minute.

Se presupune, că fochistul a făcut acé sta într'un atac de nebulie.

**O întâmplare tragică la porțile de fer.**  
Cu ocazia lucrărilor de regulare a cursului Dunărei, ce se execută la Porțile de fer, s'a întâmplat într'una din zilele trecute o catastrofă îngrozitoare, care a costat viața a 12 oameni. Toți oamenii aceștia s'au suit pe barcă lângă mașina de dărmat stâncile, cu gândul, să treacă spre țărmul sârbesc. După ce au vislat cât-va timp cu putere, s'a născut o furtună violentă și vântul teribil a împins barca spre mașină. Valurile erau furioase. Barca într'un moment dat s'a răsturnat cu fundul în sus. La țipetele de ajutoriu ale locuitorilor au alergat la locul sinistrului corabia „Iutz“, aparținătoare societății de întreprindere a lucrărilor, precum și corabia „Szechenyi“, ce sosise din Orșova. Cu toate acestea, din pricina valurilor mari și a furtunei, corăbiile nu s'au putut apropia de mașină. În zadar s'au aruncat frînghii de scăpare în apă, că n'au ajutat nimic. Cei 12 lucrători s'au înecat.

**Bolă de cai.** Bolă de cai s'a mai ivit în timpul din urmă în comuna Sânt craiu (comit. Ciuc), în Cața (comit. Târnava mare) și în Cluș.

**Invitare.** Tinerimea română din Lipova invită la „Petrecerea populară“ împreună cu joc și reprezentațiunea teatrală, care se va ține în pădurea dela „Apa acra“ Duminecă 5 August st. n. Scopul petrecerii e filantropic. Biletul de persoană 50 cr., de familie 1 fl.

**Invitare.** Tinerimea studioasă din Hodac-Ibanesci invită cu toată onoarea la „Petrecerea de vară“ ce va arăta în Hodac Marți la 1 August st. n. 1893 în școala gr. or. din Hodac. Prețul intrării de persoană 1 fl. în familie 80 cr. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic. Inceputul la 4 ore p. m.

## Raportul

comitetului central al partidului național român către conferința delegaților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania, întrunită la Sibiu în 11/23 Iuliu 1893

(Începere.)

În urma acesteia am căutat ca să prezentăm Maiestății Sale Memorandul pe calea ministrului unguresc a latere, însă dl ministru, când avea să iee în primire actul a trebuit să plece din Viena. Și astfel nu ni-a rămas decât să înaintăm pe lângă o adresă specială șefului de cancelarie a cabinetului Memorandul cu rugarea să-l prezente pe calea sa Maiestății Sale.

Ministrul de stat Braun a luat în primire și adresa și Memorandul.

La 26 Iuliu n. 1892, domnul fișpan al comitatului Sibiu a trimis la adresa președintelui o hârtie datată din Sibiu 24 Iuliu 1892, prin care se remite Memorandul și cu provocare la un ordin ministerial din 22 Iuliu 1892, nr. 477 ne încunoscînteză, că dl ministru regesc de interne „nu se simte îndemnat a asteroe la locul mai înalt acest Memorand redactat de singuratici fără de nici un fel de mandat acceptabil, pentru-că nici pe cei subșcriși, nici pe cei cari au figurat ca deputațiune nu-i consideră ca legal îndreptății a pași sau a procede în numele sau ca reprezentanți ai poporului din Ungaria cu graiul românesc“. (Citatul magiar în original).

Din atitudinea guvernului magiar în întregă această afacere este evident. că el și-a dat toate silințele, validînd considerațiunile constituționale, ca poporul român să nu pōtă da față cu Capul statului. Și după ce silințele sale au fost încoronate cu succes, a dovedit prin procederea sa, că nu se simte destul de tare și fi este tēmă a supune hotărîrii Maiestății Sale împăratului-rege plîngerile românilor cuprinse în memorand. Dacă acest guvern s'ar simți tare, dacă conștiința sa politică ar fi curată, fără îndolă că nu numai n'ar împedea poporul român să se prezente înaintea Monarchului, ci din contră recunoscînd lealitatea și patriotismul acestui popor, i-ar ușura calea și i-ar reclama chiar intervenția Corōnei, care este adevăratul de-

positar al intereselor celor mai înalte ale statului.

Politica magiară nu s'a mulțămît însă numai cu aceste succese ale guvernului, ci a dat losinea, că în contra „memorandiștilor“ s'au pornesc o prigonire, unică în felul ei și sistematică. Presa magiară, purtată de un spirit șovinist, a început a agita în modul cel mai brutal și lipsit de conștiință, dar neconturbată de nici un procuror al statului în contra națiunii române. Această agitare a presei a provocat scenele turbulente și sîlbatică dela Turda, Șimleu și Arad, scene, pe care presa magiară le a calificat drept „expresiiune ale patriotismului“. Barbăriile comise cu aceste ocazii, atacurile contra averii și vieții unor cetățeni pacinici sunt îndeosebi cunoscute.

Față cu acestea guvernul nu numai că n'a cerut pedepsirea meritată a turburătorilor, a destrăbălărilor, ci nici măcar cercetare în contra lor nu s'a introdus. Dimpotrivă, parte din propria sa inițiativă, parte împins de curentul șovinist dominant, guvernul a mobilizat procurorii din toată țera, și a pornit un șir nesfârșit de procese politice și criminale ordinare în contra românilor. Această gōnă se face fără privire la principiile de drept, de constituție și de libertate. Patenta absolutistică de presă, introdusă la 1852, pe când Transilvania era în stare de asediu, și susținută și astăzi în vigoare de guvernul poreclit liberal, nu le oferă destule măsuri draconice pentru a trage înaintea juraților magiari pe românii patrioți. Drept jertfă a acestei gōne începute a cădut un valoros și iubit coleg al nostru. Dr. Vasile Lucaci se află în temnița ordinară din Sătmăr, unde e deșinut sub povara rigōrei, ce se aplică numai unui criminal ordinar. După experiențele de până acum în curînd îi vor urma și alții, căci lung e șirul acelor bărbai, care se vîd astăzi urmăriți de procuratura regescă. Și nouă, trimișilor d-vōstre și membrii ai subsemnatului comitet, ni-s'a făcut onōrea de a fi rangiați în acel lung șir.

Față cu aceste neîndreptățiri, agitări și provocări din partea contrarilor nostri politici, care și-au pierdut rostul, noi am propagat moderațiunea, și am căutat să ferim pe poporul român dela fapte nechiezuite. Am suferit și vom suferi neîndreptățirile, am respins cu demnitate provocările și ne-am ferit să cădem în cursele agitărilor. Una am urmărit-o însă în toate impregiurările: ca să rămănem în deplină concordanță cu sentimentele poporului nostru și ca lumea să fie tot mai mult și mai bine informată despre situațiunea noastră de aici. Dacă guvernul magiar ni-a tăiat calea, care duce la supremul ocrotitor al statului, dacă acel guvern și-a folosit puterea sa pentru a nici nu permite ca Maiestatea Sa imperială și apostolică regală să iea cunoștință despre cele mai legitime ale noastre gravamine, lumea civilizată trebuia să aibă cunoștință despre aceste și despre toate măsurile violente aplicate de politica magiară contra dezvoltării noastre naționale.

Din aceste puncte de vedere am aflat necesar, ca însuși actul prezentării memorandumului să decurgă în mod solemn. Populația vieneză și mai mulți reprezentanți marcanți ai diferitelor popōre din monarchia noastră, precum și o mare parte a tinerimii dela universitatea din Viena, au ținut seși arete simpatiile pentru poporul român. Șirul festivităților arangiate de reprezentanți ai Vienei și ai universitarilor, atingerea membrilor deputațiunii române cu reprezentanții altor popōre, au contribuit și ele la lărgirea cercului, care are cunoștință despre situațiunea noastră. Presa vieneză nu pōte, decât să se ocupe zilnic de cauza românilor. Din ce în ce cercurile, care trebuiau să discute această cauză, deveniau tot mai largi. Dacă vedem în sfîrșit, că organe de presă de talia lui „Times“, „Standard“, „L'Indépendance Belge“, „Allgemeine Zeitung“ (München), „Journal des Debats“, „Kreuzzeitung“, „La République Française“ și altele, nu numai că nu pot să ne trēcă cu vederea, ci trebuie să revină din nou la discuțiunea cestiunii române, putem afirma, fără să ne măgulim, că acesta a ajuns în toată forma înaintea forului opiniei publice europene.

Prin publicarea memorandumului nu numai că am satisfăcut unei hotărîri a D-Vōstre, ci prin răspîndirea lui în multe mii de exemplare am contribuit în mod însemnat la

orientarea opiniei publice despre noi. În această direcție am fost spriginiți și ajutați de brava tinerime universitară română, care în Replica sa către studenții universitari magiari a cuprins o mulțime de acte și dovești publice pentru urmărirea și apăsarea nēmului românesc din Ungaria și Transilvania.

Congresele de pace internaționale și ele s'au simțit îndemnite a se ocupa de cestiunea noastră, și nu în defavorul nostru.

Este datorința noastră, de care așa credem, nu ne putem dispensa a constata aici, că în toată calea activității sale, acest comitet a fost însoțit de cele mai măgulitoare manifestări de aprobare din partea poporului român. Multe sute de adrese de aderență acoperite cu mii de iscălituri, au sosit la adresa comitetului, și nu asagerăm când susținem, că întreg poporul român e cu noi.

Era cu neputință, ca procederea atât de ilegală a guvernului și esecesele atât de brutale ale societății magiare să nu producă și la frații nostri din regatul vecin o adencă impresie. Din ce în ce mai mult a crescut dincolo de munți interesul pentru sōrtea noastră și cetățenii capitalei României, întruniți astăvară în număr de 30,000 și alte numēroase adunări în orașele de provincie, au protestat contra barbariilor comise în contra noastră și și-au exprimat simpatiile pentru noi. Dar și dela alte popōre și din alte țeri am primit adrese de recunoștință pentru atitudinea poporului român.

Tot în consonanță cu vederile exprimate de conferențele noastre naționale, acest comitet a căutat să vină în atingere mai deapropie și cu popōrele nemagiare din Ungaria, cu slovacii, sērbii, germanii și rutenii, pentru ca toate aceste popōre, deopotrivă apăsate, să păsescă solidar cu noi contra politice de magiarisare. Negocierile în această direcție, începute astă-iară între reprezentanții acelor națiuni și noi, au ajuns la o perfectă înțelegere.

Alianța acesta a naționalităților nemagiare, întemeiată pe principiul egalei îndreptățiri și al intereselor comune, e atât de fîrșcă, încât ea dela sine se va desvolta și întări. Ne-am simțit datori a o lua în programul activității noastre, fiindcă politica de rasă inaugurată și propagată cu un zel bolnăvicios, a adus patria noastră la marginea prăpastiei. Sistemul politic în formă cum se aplică astăzi, în contra căruia am protestat noi totdeauna, nu se mai pōte susține. El a venit cu sine însuși în contradicție și opera distrucțiunii progresază pe di ee merge. Și cum n'ar veni el în contradicție cu sine însuși, cănd alătura cu lealitatea datorită monarhului trebuie să stee preamărirea lui Kossuth; când alătura cu principiul libertății, se proclamă pe față nimicirea popōrele nemagiare.

La toate acțiunile noastre, precum le-am schițat pe scurt în acest raport, n'am fost conduși de alte simțăminte, decât de simțăminte naționale și patriotice. Suntem deci liniștiți în conștiința noastră, și credem, că datorința noastră ca trimișii D-Vōstre, ca fii ai națiunii și patriei era să lucrăm astfel, precum am lucrat. Tari în această convingere am stat la locul onorific, unde ne-a pus încrederea D-Vōstre, și am pădit cu scumpătate ceea ce ne-ați încredințat. Suntem gata a lua întreaga răspundere a faptelor noastre și a suferi toate urmările acestei răspunderi, ori cât de grele ar fi ele. Suntem gata a jertfi nu numai libertatea noastră personală, ci și viața noastră pentru binele națiunii, al Tronului și al patriei.

Din ședința comitetului central al partidului național român, ținută la 10/22 Iuliu 1893.

## PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

### Țera noastră.

Descriere populară a Ardélului.

Silvestru Moldovan.

(Urmare)

Munții Paringului, cari se nalță spre resărit dela valea Jiului, sunt o grupă de munți puternici, cu o mul-

țime de piscuri însemnate. Granița țerii trece curmeziș preste ei, așa că o parte mare a lor se ține de România. Piscul lor cel mai nalt este Vêrful Mândrii (2520 mtri). De pe vêrful acestui pisc, dacă e vreme senină, avem una din cele mai frumoase și largi priveliști de regiune muntōsă.

În apropierea noastră jur împrejur se nalță celelalte piscuri uriașe ale Paringului. Spre apus, înspre pasul Surducului se nalță piscurile Țapa sau Vêrful Reșei și Dêlul Ugrina, spre mēdănōpte este Cârja (2407 m.) cu creștelul său stâncos și prețipii și mai departe înspre Jief piscul Paring, apoi spre mēdănōpte resărit se află mai multe piscuri, precum Ciobanul, Cōsta lui Rus, Vêrful-Caprii etc. ăr spre resărit, în drēpta riului Lotru, care până la un loc formēază granița țerei, se nalță piscurile Paringului, cari se țin de România, precum Stogul, Vêrful Păpușă, Nedelea, Vêrful-Repede etc. Apoi privirea ne străbate asupra altor grupe de munți în depărtare. Spre mēdădi se întind ramurile Paringului, cari se perd departe în șesul României, spre apus zărim munții Hațegului, spre mēdănōpte se vede Vêrful lui Petru din munții Sebeșului și în mare depărtare se zăresc, abia vișibile contururile învălitate în cēță ale Munților Apuseni, spre resărit se deschide valea Lotrului, care despărțind Paringul de munții Cibinului, se îndrēptă spre Olt; dincolo de valea acestuia privirea ni se opresce de puternicii munți ai Făgărașului.

Munții Paringului sunt acoperiți cu bogate păduri, prin cari trăiesce regele munților nostri, ursul, iar printre ele se estind largi poiene cu pășuni, împoporate vara cu numeroase turme de oi.

Călătorul nēmț Bergner, care a făcut o scurtă excursiune din valea Jiului în acești munți, își descrie impresiunile astfel:

„Calea se urcă mereu, valea se tot confundă, numărul munților, ce se nalță în fața noastră tot crește. Jos se estinde valea de la Petroșeni și Petrila și riul șerpuiesce, ca o cale aurie. Noi însă ne urcăm tot mai sus de-a lungul unei cōste de munte, icōna se schimbă și noi suntem singuri între munți, sus preste vāile locuite. La stânga se vîd livești, locuri cultivate și unele colibe de ale păștorilor, în drēpta ni se înfășōșează munții în toată mărēția lor. În curînd liveștile de munte dispar și noi ne aflăm în lumea păștorilor. Pe cōstele dēlurilor zărim pete mari, albe, cari cānd se împrăștiă, cānd ărăși se împreună; aceste sunt turme, compuse din multe mii de oi. Mai încolo, după un timp lung, dăm de nește copii sficioși. Ei păzesc o cirēdă de vaci, șēdînd îmbrășōșati pe o stāncă și privesc la o poiană depărtată, în care se află o colibă mică de-a păștorilor. Mergînd mai încolo, în drēpta se estinde o regiune muntōsă mărēță, în stānga o grupă de șese până în opt piscuri puternice, acoperite cu iarbă rară. Pe cōsta muntelui este o potecă îngustă, cel puțin așa spun ômenii, cari sunt dedați cu muntele; ochiul neespert nu o pōte deosebi de stānci și de iarbă. Ea ne conduce cale de mai multe ore în munți. Uneori cōsta muntelui e țepișă, așa că jos, la piciorule noastre se deschide un abis în adencime de mai multe sute de urme. Mai departe se schimbă ără privelița: în stānga stānci nouă pleșuve, în drēpta piscuri și abisuri nouă, toate gāndesei că sunt așēdate de o mână de uriaș, căruia se pare a-i fi lipsit spațiul și le-a grāmădit toate strins lângă olaltă. În fine sosim la puternicul Pietros, preste care trece calea.

(Va urma.)

## Scire mai nouă.

Din Turda primim la încheierea toiei scirea, că agitația contra românilor durēză; gendarmii trebuie să păsescă totă nōptea casa lui Vlăduț și a celorlalți români. Au fost arestați mai mulți indiviși, la cari s'au găsit revolvere.

## Loterie.

Mercuri, în 26 Iuliu n. 1893.

Sibiu: 60 6 24 44 88

Nr. 347

[115] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scôtele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Daia rom. două posturi învățătoresci, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scôlei, grădină și lemne de foc.

2. Ohaba, două posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

3. Berghin, salariu anual 300 fl. și adică: în bani . . . . . 200 fl. și dela 125 familii câte o ferdă de cucuruz sfărmit

la 80 cr. . . . . 100 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

4. Vingard, un post de adjunct învățătoresc cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

Aleșii învățători sunt datori a ține în Dumineci și sârbători strana și a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și înainta, cererile instruite conform normelor din vigôre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la termenul susindicat.

Sebeș, 22 Iunie, 1893.

In conțelegere cu comitetele par. respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

**Ioan Tipeiu,**  
protopresb.

Nr. 214

[106] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învățătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare — și anume:

1. Petea de Câmpie, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

2. Șoimușul român, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

3. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar; — între concurenții la acest post vor fi preferiți clericii absoluți, ca eventual la timpul seu, alesul se pôtă deveni paroch aci.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestor scôtele, modul de plătire al salariilor etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se asternă petițiunile lor, în regulă instruite și în termenul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorhei, 16 Iunie, 1893.  
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureș-Oșorheiului.

**Nicolau Maneguțiu,**  
protopresbiter.

Nr. 200/893

[109] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la scôla confes. gr. or. din comuna Săcărâmb, se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 360 fl. v. a. plătit în rate lunare anticipative, cuartir și lemne pentru foc.

Alesul învățătoriu va avé a ține pre lângă cantorul în Dumineci și sârbători și strana. Cunosătorii de musică vor fi preferiți.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigôre, se vor înainta la subscrisul oficiu, până la termenul sus indicat.

Săcărâmb-Nagyág, 20 Iunie 1893  
Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Geógiu II, în conțelegere cu comitetul parochial.

**Sabin Piso,**  
protopresbiter.

Nr. 223

[107] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învățătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare — și anume:

1. Lasleul român, cu salariu anual de 256 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

2. Suplac cu salariu anual de 250 fl. v. a. locuință în edificiul scolar;

3. Mureș-Cristur, cu salariu anual de 250 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

Informațiuni mai detaiate despre starea acestor scôtele, modul de plătire al salariilor etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se asternă petițiunile lor în regulă instruite și în termenul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorhei, 16 Iunie, 1893.  
Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oșorheiului.

**Nicolau Maneguțiu,**  
protopresbiter.

Nr. 335-1893

[114] 3—3

**CONCURS.**

Devenind vacant postul de învățătoriu în clasa a II normală dela scôla capitală rom. gr. or. din Veneția inferiôră, protopresbiteratul Făgărașului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. solvind în rate lunare anticipative.

2. Relut de lemne 6 orgii.

3. Cuartir liber în edificiul scôlei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subscrerne petițiunile instruite conform legii scolare la subscrisul președinte al Eforiei scolare în Veneția inferiôră p. u. Șercaia (Sárkány) sau la Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraș.

Veneția inferiôră în 4 Iuliu st. v. 1893.

Eforia scolară.

**Iuliu Dan,** **George Comaniciu**  
protopresbiter. president eforial.

[113] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea unui post de învățător la scôla poporală elementară or. or. din Brașovechiu în protopresbiteratul Brașovului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătit în rate lunare anticipative, 20 fl. v. a. relut de cuartir, precum și o parțelă din grădina scolară.

Învățătoriu ales e dator a ține afară de prelegerile cotidiene prescise și prelegerile în scôla de repetiție; a cânta în Dumineci și sârbători în strana stângă; a conduce pe scolari la biserică și a cânta cu ei cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-și înainta cererile, instruite conform normelor în vigôre la Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Brașovului până la termenul sus indicat și a se presenta în vr'o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Brașov, 27 Iunie, 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Brașovechiu.

**George Perșinariu** **Ioan Moldoveanu**  
paroch și președinte. notar

In conțelegere cu Di protopresbiter.

**Ioan Petric,**  
protopresbiter.

Nr. 377/893.

[108] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scôtele comunelor mai jos însemnate, ținătoare de tractul protopresbiteral gr. or. al Mercurei se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful român“:

1. Apoldul inferior, trei posturi de învățători dotate cu salariu anual de câte 300 fl. val. austr plătiți de la cassa epitropiei parochiale. Acel învățătoriu, ales și întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primi un adaus de 100 fl. v. a., cuartir forte acomodat în edificiul scôlei cu două odăi, o cămară, pivniță, grădină de legumi și 2 stângeni lemne de foc.

2. Rod, un post de învățătoriu cu dotațiune anuală de 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

3. Cuntă, un post de învățător datat tot cu 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

Dela concurenți se potfesc, se se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și spre a fi cunoscuți personal.

Cererile instruite conform normelor din vigôre, se se adreseze în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea, la 21 Iunie, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective,

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Mercurei.

**I. Droc,**  
protopresbiter.

[110] 3—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea pesturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate dela scôtele noastre confesionale din protopresbiteratul tractului Hațegului se escrie concurs în diarul nostru „Teledraful român“ cu terminul de 30 zile dela prima publicare.

1. Petrila, în parochia biserică dela „Brad“ și în cea dela „Gărgani“, sunt a se ocupa două posturi învățătoresci, fiecare cu salariu anual de câte 300 fl. v. a. — cuartir și lemne de foc.

2. Ocolișul mare, cu salariu anual de 300 fl. v. a. — cuartir și lemne de foc.

3. Nucșóra, cu salariu anual de 240 fl. și 60 fl. pentru cuartir și celelalte trebuințe scolare.

Învățătorii aleși sunt datori a merge cu copii la biserică în dumineci și sârbători.

Reflectanții la aceste stațiuni învățătoresci au a-și asterne suplicile lor concursuale instruite conform norme-

lor în vigôre, la oficiul protopresbiteral subsemnat în Petroșeni.

Petroșeni, la 28 Iunie, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

**Avram Stanca,**  
adm. protopresb.

[111] 3—3

**CONCURS.**

Pentru întregirea postului învățător dela scôla gr. or. din comuna Câmpuri-Surdac, tractul proropresbiteral al Iliei, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publ care.

Salariul împreunat cu acest post este: 300 fl. anual, cuartir în edificiul scôlei, și o parte din curtea scôlei ca grădinuță de legumi.

Dela concurenți se cere: A ținea strănă în biserică în Dumineci și sârbători împărătesci.

A cultiva grădina de pomărit cu elevii, dându-se ajutor și din partea primăriei la lucru mai greu.

A se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică — până la alegere — spre a-și arăta desteritățile în cântările și tipicul bisericesc.

Preferiți vor fi cei desteri pentru de-a înființa un cor vocal, la reușita căruia fi stau la dispoziție afară de scolari și dintre adulți.

Concurenții la acest post vor avé a-și trimite suplicile concursuale instruite cu testimoniile cerute de cătră legile în vigôre, și eventual cu alte testimonii recomandătoare în termenul sus dis, prin Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Iliei cătră comitet parochial.

Comitetul parochial al bisericei gr. or. ca scaun scolar.

Câmpuri-Surdac, 20 Maiu 1893.

**Ioan Budoiu,**  
președinte.

**Ioan Sava,**  
notar ad. hoc.

Vidi:

**Avram P. Păcurariu,**  
protopresbiter.

**Verfälschte schwarze Seide.**

Man verbrenne ein Musterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofliefer.) Zürich versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Bollen und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 3—7

**IOAN HODOȘ,**

FABRICANT DE CASSE

SIBIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIU.

Am onôre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoraturii Public, rugându-mă pentru binevoitoriul sprigin. Însărcinându-mă cu lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassette, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel etc. etc., pe lângă lucru prompt și prețuri forte moderate.

[105] 2—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat și cu plăcere.